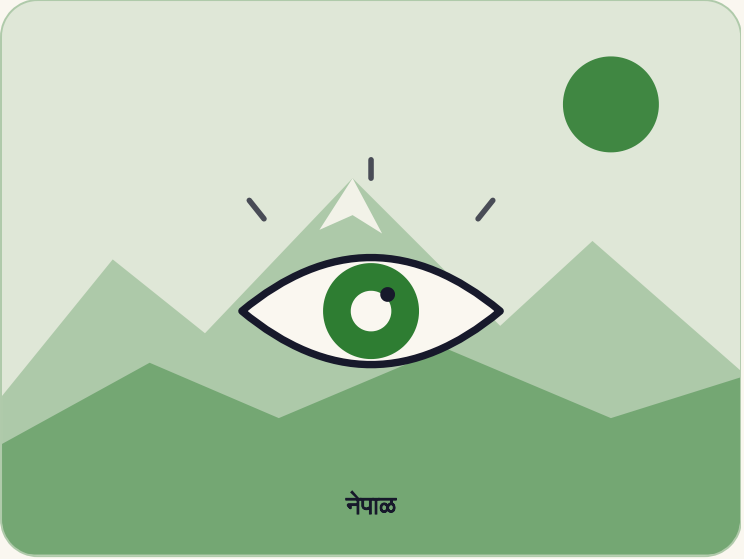

नेपाळ

डोंगरांपर्यंत डोळ्यांची शस्त्रक्रिया नेणारे डॉक्टर

नेपाळच्या डोंगरातला एक गरीब मुलगा डोळ्यांचा सर्जन झाला. त्याने दृष्टी इतकी स्वस्त केली की ती गरिबांपर्यंत पोहोचली.

कुठे काठमांडू

कोण डॉ. संदुक रुइत, नेपाळमधले एक नेत्र-सर्जन

केव्हा 1980 ते 2012

4 मिनिटांचे वाचन

गोष्ट

संदुक रुइत यांचा जन्म नेपाळच्या एका दूरच्या डोंगराळ भागात झाला. तो इतका गरीब होता की सर्वात जवळची शाळा चालत अनेक दिवसांच्या अंतरावर होती. तिथे आरोग्य चौकीही नव्हती.

17 वर्षांचे असताना त्यांची मोठी बहीण टीबीने गेली. टीबी हा फुफ्फुसांचा एक आजार आहे. तिच्या मृत्यूमुळे त्यांना डॉक्टर व्हावंसं वाटलं. एका शिष्यवृत्तीने त्यांना भारतातील वैद्यकीय महाविद्यालयात नेलं. मग ते घरी परतले आणि सरकारी आरोग्य अधिकारी झाले.

डोळ्यांवर ढग

नेपाळमध्ये अनेक वृद्ध लोक मोतीबिंदूमुळे आंधळे होत होते. मोतीबिंदू म्हणजे डोळ्यातला धूसर डाग. तो प्रकाश अडवतो. शस्त्रक्रियेने तो बरा होऊ शकतो. पण डोंगरातल्या लोकांना सर्जनपर्यंत पोहोचण्याचा काहीच मार्ग नव्हता.

1980 मध्ये रुइत यांनी अंधत्वाविषयीच्या एका सर्वेक्षणात काम केलं. तिथे त्यांची ऑस्ट्रेलियाचे नेत्र-डॉक्टर फ्रेड हॉलोज यांच्याशी भेट झाली. नंतर ऑस्ट्रेलियात हॉलोज यांनी त्यांना एक नवी पद्धत शिकवली. सर्जन धूसर लेन्स काढतो आणि त्याच्या जागी एक छोटा प्लास्टिकचा लेन्स बसवतो. रुइत ही पद्धत 1988 मध्ये नेपाळमध्ये घेऊन आले.

नेपाळमधल्या काही नेत्र-सर्जनांना हा बदल आवडला नाही. रुइत यांनी त्यांना धीराने शिकवलं. हळूहळू काही जण पटले.

मग ते हे काम गावांपर्यंत घेऊन गेले. ते आपल्या पथकासह चालत दूरच्या शहरांपर्यंत गेले आणि नेत्र शिबिरं भरवली. शेकडो लोकांवर तिथल्या तिथे उपचार झाले. शिबिरं साधी होती, म्हणून त्यांनी काम स्वच्छ आणि अचूक ठेवण्याचे मार्ग शोधले. त्यांनी टाके न घालता शस्त्रक्रिया करण्याचा मार्गही शोधला. शस्त्रक्रिया जलद झाली आणि लोक लवकर बरे होऊ लागले.

तुम्ही हे नेपाळमध्ये करू शकता, तर ते जगात कुठेही करता येईल.

संदुक रुइत, रॉयटर्सला, 2012

\$4

2012 मध्ये तिलगंगाच्या
एका लेन्सची किंमत

\$100+

आधी आयात लेन्सची
किंमत

125,000

2012 पर्यंत रुइत यांच्या
स्वतःच्या शस्त्रक्रिया

चार डॉलरचा लेन्स

परदेशातून येणारा लेन्स 100 डॉलरपेक्षा जास्त किमतीचा होता. फार कमी रुग्ण तेवढे देऊ शकत. 1994 मध्ये रुइत यांनी काठमांडूमध्ये तिलगंगा नेत्र केंद्र सुरू केलं. ते स्वतःचे लेन्स स्वतः बनवतं. 2012 पर्यंत एका लेन्सचा खर्च सुमारे 4 डॉलर होता.

केंद्र इतर देशांना लेन्स विकतं. त्या उत्पन्नातून केंद्राच्या कामाचा खर्च निघतो. रुग्ण जेवढं देऊ शकतात तेवढं देतात. गरीब काहीच देत नाहीत.

रुइत इतरांनाही शिकवतात. 2006 पर्यंत आशियातील 500 पेक्षा जास्त सर्जन त्यांच्या पद्धती शिकले होते. जून 2006 मध्ये त्यांनी आणि त्यांच्या पथकाने उत्तर कोरियात सहा दिवसांत 1,000 पेक्षा जास्त रुग्णांवर उपचार केले.

पूर्व नेपाळमधल्या एका शिबिरात एका महिलेने पहिल्यांदा आपल्या चार वर्षांच्या मुलाला पाहिलं. तो जन्मला तेव्हा ती आंधळी होती. रुइत सांगतात की तिने मुलाला पटकन उचलून घेतलं आणि आनंदाने रडू लागली.

2006 मध्ये रुइत यांना रेमन मॅगसेसे पुरस्कार मिळाला. तो फिलिपाइन्समध्ये आशियात इतरांची सेवा करणाऱ्यांना दिला जातो.

केव्हा काय घडलं

- **1980** रुइत अंधत्वाच्या सर्वेक्षणात काम करतात आणि फ्रेड हॉलोज यांना भेटतात.
- **1988** ते नेपाळमध्ये लेन्सची शस्त्रक्रिया आणतात.
- **1994** ते तिलगंगा नेत्र केंद्र सुरू करतात.
- **2006** त्यांना रेमन मॅगसेसे पुरस्कार मिळतो.
- **2012** त्यांनी जवळपास 125,000 शस्त्रक्रिया केल्या आहेत.

प्रकरण दुसरे

ही गोष्ट खास का आहे

अनेक संशोधक गोष्टी अधिक चांगल्या करण्याचा प्रयत्न करतात. रुइत यांनी त्या स्वस्त करण्याचा प्रयत्न केला. लेन्सची किंमत 100 डॉलरपेक्षा जास्तवरून सुमारे 4 डॉलरवर आणल्याने शस्त्रक्रिया गरिबांच्या आवाक्यात आली.

त्यांनी टिकणारं काहीतरी उभंही केलं. लेन्सची विक्री आणि पैसे देणारे रुग्ण मोफत उपचारांचा खर्च उचलायला मदत करतात, आणि ते इतर सर्जनांनाही तेच शिकवतात.

आमचं मत

त्यांनी एक कौशल्य इतकं स्वस्त केलं की ते ज्यांना त्याची सर्वात जास्त गरज होती त्यांच्यापर्यंत पोहोचलं.

प्रकरण तिसरे

आपण काय शिकू शकतो

1 जे शिकाल ते शिकवा

फ्रेड हॉलोज यांनी रुइत यांना एक नवी पद्धत शिकवली. रुइत यांनी मग शेकडो इतर सर्जनांना शिकवले.

हे करून पाहा: तुमचं एखादं कौशल्य निवडा आणि या आठवड्यात एका व्यक्तीला दाखवा.

2 लोकांपर्यंत जा

रुइत रुग्णांची वाट पाहत बसले नाहीत; ते चालत दूरच्या शहरांपर्यंत गेले आणि नेत्र शिबिरं भरवली.

हे करून पाहा: तुमच्या पर्यंत पोहोचू न शकणाऱ्या एका व्यक्तीचा विचार करा. एकदा तिच्याकडे जा.

3 सर्वात महागडा भाग कमी करा

परदेशातून येणारा लेन्स 100 डॉलरपेक्षा जास्त किमतीचा होता. त्यांच्या केंद्राने स्वतःचा लेन्स सुमारे 4 डॉलरमध्ये बनवला.

हे करून पाहा: तुमच्या कामाचा सर्वात महागडा भाग शोधा आणि तो कमी खर्चात कसा करता येईल ते विचारा.

4 जे देऊ शकतात त्यांनी न देऊ शकणाऱ्यांना मदत करावी

रुग्ण जेवढं देऊ शकतात तेवढं देतात. गरीब काहीच देत नाहीत.

हे करून पाहा: पैसे देणारा ग्राहक पैसे न देऊ शकणाऱ्या व्यक्तीला कशी मदत करू शकेल, असा एक मार्ग शोधा.

कौशल्याची किंमत तेव्हा सर्वात जास्त असते, जेव्हा ते गरजूंपर्यंत पोहोचतं.

स्रोत (इंग्रजीत)

Ramon Magsaysay Award Foundation

[Ruit, Sanduk \(2006 awardee profile\)](#)

Nepali Times

[The vision thing \(editorial, 2006\)](#)

Reuters (via Fox News)

[Procedure pioneered by surgeon brings vision back to thousands \(2012\)](#)

तथ्य-तपासणी टीप: स्रोत मुख्य कथेवर सहमत आहेत. लहान गोष्टींत फरक आहे. सर्वात जवळची शाळा चालत अकरा दिवसांच्या अंतरावर होती (मॅगसेसे फाउंडेशन) किंवा आठवडाभराच्या चालीवर (नेपाळी टाइम्स), म्हणून कथेत “अनेक दिवस” लिहिलं आहे. लेन्सची किंमत 5 डॉलरपेक्षा कमी (मॅगसेसे फाउंडेशन, 2006) आणि सुमारे 4 डॉलर सांगितली आहे, तर आयात लेन्स 100 डॉलरपेक्षा जास्त किमतीचा होता (रॉयटर्स, 2012). कथा रॉयटर्सचे आकडे घेते आणि ते 2012 चे आकडे मानते, जे आता जुने असू शकतात. 125,000 शस्त्रक्रिया ही रुइत यांची स्वतःची मोजणी आहे, जी त्यांनी रॉयटर्सला सांगितली. मॅगसेसे फाउंडेशन म्हणतं की त्यांनी नवी पद्धत ऑस्ट्रेलियात हॉलोज यांच्याकडून शिकली; नेपाळी टाइम्स म्हणतं की 1980 च्या अंधत्वाच्या सर्वेक्षणाने दोघांना पहिल्यांदा एकत्र आणलं; कथा दोन्ही गोष्टी घेते. मुलाला पहिल्यांदा पाहणाऱ्या महिलेची गोष्ट रुइत यांचं स्वतःचं सांगणं आहे. लेन्सची संख्या सुमारे 1.5 दशलक्ष आणि “निर्यात केलेले” अशी दिली आहे, म्हणून कथा ती वगळते. “आमचं मत” असलेल्या ओळी आमचं स्वतःचं विश्लेषण आहे. बाकी सर्व माहिती वरील स्रोतांमधून घेतली आहे.